

ΑΝΑΒΑΦΤΙΣΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

♪ **01. ΑΝΑΒΑΦΤΙΣΗ** (ακούγεται το τραγούδι «αναβάφτιση» από τα «18 λιανοτράγουδα της πικρής πατρίδας» σε ποίηση Γιάννη Ρίτσου, μουσική Μίκη Θεοδωράκη)

ΣΚΛΑΒΙΑ

ΠΟΙΗΤΗΣ 1

Και να, τι θέλω τώρα να σας πω:

Μες τα χωριά, μέσα στις πόλεις, μες τον κάμπο,
φράξαν τον δρόμο σ' έναν άνθρωπο
Αλυσοδέσαν έναν άνθρωπο εκεί που εβιάδιζε.

Για μένα το λοιπόν το πιο εκπληκτικό,
πιο επιβλητικό, πιο μυστηριακό και πιο μεγάλο
ΕΙΝΑΙ ΕΝΑΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΠΟΥ ΤΟΝ ΜΠΟΔΙΖΟΥΝ ΝΑ ΒΑΔΙΣΕΙ
ΕΙΝΑΙ ΕΝΑΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΠΟΥ ΤΟΝ ΑΛΥΣΟΔΕΝΟΥΝΕ.

(απόσπασμα από το ποίημα του Ναζίμ Χικμέτ «Μικρόκοσμος»)

♪ 02. ΤΥΜΠΑΝΑ 1

ΔΡΩΜΕΝΟ ΣΚΛΑΒΟΙ

(Την ώρα που ακούγεται το ποίημα ακούγονται και τύμπανα ο μικρόκοσμος)

Μπαίνουν στη σκηνή 5-6 σκλάβοι (ντυμένοι με ρούχα διάφορα όπως σαλβάρια και μακριές φούστες γιλέκα και μακριά φουστάνια) ενώ τους σπρώχνουν δυο τούρκοι στρατιώτες με ξύλα και σπαθιά που κρατούν στα χέρια τους. Τους στριμώχνουν στη μέση της σκηνής. Ο ένας διαγράφει έναν κύκλο με το ξύλο, γύρω από τους σκλάβους περιορίζοντάς τους το χώρο κίνησης. Ύστερα οι στρατιώτες κάθονται ο ένας δεξιά και ο άλλος αριστερά του κύκλου σε απειλητική στάση έναντι των σκλάβων. Οι σκλάβοι προσπαθούν να περπατήσουν αλλά οι «φαναστικές» αλυσίδες τους τους κρατάν πίσω. Πέφτουν, ξανασηκώνονται, κάνουν τιτάνια προσπάθεια να απελευθερωθούν. Κοκκαλώνουν σαν να είναι φωτογραφία μόλις τελειώσει ο ήχος των τυμπάνων

♪ 03. Adagio από τη μουσική της Ελένης Καραϊνδρου για την ταινία «τοπίο στην ομίχλη» του Θόδωρου Αγγελόπουλου. Στο τέλος ενσωματωμένα τύμπανα.

(Η μουσική ακούγεται στο φόντο και ανεβαίνει η έντασή στις εναλλαγές των κειμένων και των ποιημάτων που ακολουθούν: αποσπάσματα από τον Κώδικα της Χίου, στίχοι του Κάλβου, του Σολωμού, αποσπάσματα από την Ελληνική Νομαρχία)

ΛΟΓΙΟΣ 1

«Και ούτως άρχισαν οι Τούρκοι και εδιαγούμισαν τον λαόν, άνδρες, γυναίκες, παιδιά, μικρούς και μεγάλους και τους έδεναν και τους έσυραν δεμένους.... Και ποίος είχε μάτια να βλέπει εκείνη την μεγάλην και πολλή σκλαβιάν και το δάκρυον εκείνο από της καρδίας όπου εχύνονταν εκεί όπου τους έσερναν δεμένους...»

(Από τον Κώδικα της Χίου)

ΠΟΙΗΤΗΣ 2

Ή χώρα τότε έφαινετο
ναός ήριπομένος,
όπου οί ψαλμοί σιγάουσι
καί τοῦ κισσοῦ τὰ άτρέμητα
φύλλα κοιμῶνται.
(Κάλβος)

ΧΟΡΟΣ (ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ)

Και ακαρτέρει, και ακαρτέρει
φιλελεύθερη λαλιά,

ένα εκτύπαε τ' άλλο χέρι
από την απελπισιά,

ΛΟΓΙΟΣ 2

Οι γεωργοί, κοπιάζουν όλο το χρόνο και υποφέρουν ανεκδιήγητα βάσανα και ποτέ δέν τους περισσεύει καιρός να ξεκουραστούν, ούτε μια μέρα, ενώ αναγκάζονται να πουλούν τα ρούχα τους για να ζούνε χειρότερα απ' τα ζώα¹.

ΛΟΓΙΟΣ 1

Δεν υπάρχει χωριό που να μην στέλνει το ένα τρίτο των κατοίκων του για να δουλεύει για τον τύραννο, με ανταμοιβή ραβδίσματα πολλές φορές μέχρι θανάτου.¹

ΛΟΓΙΟΣ 2

Οι τεχνίτες δουλεύουν σχεδόν 18 ώρες το μερόνυχτο χωρίς να μπορούν παρόλα αυτά να ζήσουν με όσα βγάζουν. Οι προεστοί, τους αρπάζουν τον λίγο καρπό του ιδρώτα τους ενώ καυχούνται και επιδεικνύουν πως είναι πιστοί οπαδοί και με τη θέλησή τους δούλοι του τυράννου.¹

ΔΡΩΜΕΝΟ ΣΚΛΑΒΟΙ (ΣΥΝΕΧΕΙΑ)

Μόλις αρχίσουν τα τύμπανα οι σκλάβοι αρχίζουν να κουνιούνται να προσπαθούν να βγουν από τον κύκλο. Οι φρουροί ξάφνου φωνάζουν δυνατά τείνοντας τα όπλα τους πάνω στους σκλάβους ν. «Κάτω ορέ! Κάτω». Μένουν όλοι ακίνητοι σα σε φωτογραφία.

♪ 04. ΤΟΥΡΚΟΙ ΒΑΣΤΑΤΕ ΤΑ ΑΛΟΓΑ

*Ύστερα αρχίζει το κλέφτικο τραγούδι «Τούρκοι βαστάτε τ' άλογα»
Τρέχει ένας μέσα στη σκηνή και τον ακολουθεί μια γυναίκα.*

ΜΑΝΑ:Βασίλη, κάτσε φρόνιμα, να γίνεις νοικοκύρης,
Για ν' αποκτήσεις πρόβατα, ζευγάρια κι αγελάδες,
Χωριά κι αμπελοχώραφα, κοπέλια να δουλεύουν.
ΒΑΣΙΛΗΣ:Μάνα μου, εγώ δεν κάθομαι, να γίνω νοικοκύρης,
Να κάμω αμπελοχώραφα, κοπέλια να δουλεύουν,
Και νάμαι σκλάβος των τουρκών, κοπέλι στους γερόντους.
Φέρε μου τ' αλαφρό σπαθί και το βαριό ντουφέκι,
Να πεταχτώ σαν το πουλί, ψηλά στα κορφοβούνια,
Να πάρω δίπλα τα βουνά, να περπατήσω λόγκους,
Να βρω λημέρια των κλεφτών, γιατάκια καπετάνιων
Και να σουρήξω κλέφτικα, να σμίξω τους συντρόφους,
Που πολεμούν με την τουρκιά και με τους Αρβανίτες.

(Δημοτικό)

(Φεύγουν ο Βασίλης και η Μάνα και μπαίνει η Λένω κρατώντας τα άρματα της. Οι δεσμοφύλακες κινούνται απειλητικά προς το μέρος τους

♪ 05. ΤΟΥΦΕΚΙΕΣ

Ακούγονται τουφεκιές. Μπαίνει μια κοπέλα αρματωμένη τρεχάτη μες τη σκηνή. Οι τούρκοι στρατιώτες σπεύδουν να την σταματήσουν αλλά εκείνη τους απωθεί με το καριοφίλι της .

ΤΗΣ ΛΕΝΩΣ ΜΠΟΤΣΑΡΗ

Λένω Μπότσαρη:-Τούρκοι, για μην παιδεύεστε, μην έρχεστε σιμά μου,
σέρνω φουσέκια στην ποδιά και βόλια στις μπαλάσκες

Τούρκοι: -Κόρη, για ρίξε τ' άρματα, γλύτωσε τη ζωή σου.

Λένω Μπότσαρη: -Τι λέτε, μωρ' παλιότουρκοι και σεις παλιοζαγάρια;

Εγώ είμαι η Λένω Μπότσαρη, η αδελφή του Γιάννη,
και ζωντανή δεν πιάνουμαι εις των Τουρκών τα χέρια".

(Δημοτικό, αποσπάσματα)

¹ Προσαρμογή αποσπασμάτων από την «Ελληνική Νομαρχία»

Ύστερα φεύγει αφού σπάσει τον κλοιό τους με θάρρος. Οι στρατιώτες γυρνούν στη θέση τους. Ακολουθεί ο χορός του Ζαλόγγου από κορίτσια, ανάμεσά τους κι η Λένω.

♫ 06. ΕΧΕ ΓΕΙΑ ΚΑΗΜΕΝΕ ΚΟΣΜΕ (εκτέλεση με τη Βασιλική Λαβίνα από το Cd «Ρίζες» του Μαρκόπουλου))

Χορός του ζαλόγγου (καλαματιανός)

ΑΦΥΠΝΙΣΗ

♫ 07. FOUR BETAS – MARBLE KING Σπανουδάκης

ΧΟΡΟΣ (1,2,3)

Μόλις είδε την ορμή σου
ο ουρανός που για τς εχθρούς
εις τη γη τη μητρική σου
έτρεφε άνθια και καρπούς

ΧΟΡΟΣ (4,5,6,7)

εγαλήνευσε και εχύθη
καταχθόνια μια βοή
καί του Ρήγα σου απεκρίθη
πολεμόκραχτη η φωνή¹

♫ ΧΩΡΩΔΙΑ!!!!!! – ΘΟΥΡΙΟΣ

ΔΡΑΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΘΟΥΡΙΟΥ

Μπαίνει ο Ρήγας Φεραίος. Περπατάει και γράφει μ' ένα καλαμάρι. Ύστερα στέκεται στο βάθος. Η χορωδία τραγουδά το Θούριο. Όταν τελειώνει ο Ρήγας απαγγέλει:

ΡΗΓΑΣ

Τι σ' ωφελεί αν ζήσης, και είσαι στη σκλαβιά,
Στοχάσου πως σε ψένουν καθ' ώραν στη φωτιά.
Βεζύρης, Δραγουμάνος, Αφέντης κι' αν σταθείς,
Ο Τύραννος αδίκως, σε κάμει να χαθείς.
Δουλεύεις όλ' ημέρα, σε ό,τι κι' αν σου πει,
Κι αυτός πασχίζει πάλι, το αίμα σου να πiei.

**♫ 08. ΕΞΟΔΟΣ – ΔΡΟΜΟ ΝΑ ΣΧΙΣΟΥΝ ΤΑ ΣΠΑΘΙΑ (ΤΥΜΠΑΝΑ) – Γιάννης Μαρκόπουλος
-Ελεύθεροι Πολιορκημένοι**

ΔΡΩΜΕΝΟΙ ΣΚΛΑΒΟΙ (ΣΥΝΕΧΕΙΑ)

Οι σκλάβοι πετάγονται έξω από τον κύκλο, παλεύουν (εικονικά) και ακινητοποιούν τους φρουρούς, υπό τον ήχο τυμπάνων. Τους σέρνουν στο πίσω μέρος της σκηνής και τους αλυσοδένουν (εικονικά) Ύστερα πετάγοντα δίπλα στο ρήγα και απαγγέλουν το υπόλοιπο ποίημα.

♫ 09. ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΟΞΑ - Χρήστου Λεοντή – Καντάτα Ελευθερίας

Σκλάβος 1, 2, 3, 4

Σ' Ανατολή και Δύση, και Νότο και Βορά,
Για την Πατρίδα όλοι, να 'χουμε μια καρδιά.
Στην πίστη του καθ' ένας, ελεύθερος να ζει,
Στη δόξα του πολέμου, να τρέξουμε μαζί.

Σκλάβος 1

Βούλγαροι,

Σκλάβος 2

κι' Αρβανίτες,

Σκλάβος 3

Αρμένιοι και Ρωμιοί,

Σκλάβος 4

Αράπηδες, και άσπροι,

ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ

με μια κοινή ορμή.

Για την ελευθερία, να ζώσουμε σπαθί,

Πως είμασθ' αντρειωμένοι, παντού να ακουστεί.

ΡΗΓΑΣ

Όσ' απ' την τυραννία, πήγαν στη ξενιτιά,

Στον τόπον του καθ' ένας, ας έλθει τώρα πια.

ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ

Και όσοι του πολέμου, την τέχνη αγρικούν,

Εδώ ας τρέξουν όλοι, τυράννους να νικούν.

(Σηκώνουν ψηλά το χέρι σφιγμένο σε γροθιά στη λέξη «νικούν»)

♪ 10. Τύμπανα και ενσωματωμένο σε συνέχεια «Προς τη Δόξα» ό.π.

ΠΟΙΗΤΗΣ 3

Όπως τα' ακούς:

Λογαριασμοί που μεταμόρφωσαν τον κόσμο

Όπως το βλέπες:

Πλατύσκαλα για ν' ανεβοκατεβαίνει ο νους

Μόνο στους Έλληνες ταιριάζαν- μα ως πού για ποιον το μήνυμα;

Όσπου ο Ρήγας Φεραίος

Φιλοτέχνησε μια χάρτα

Με βαλκάνιους φίλους μεταξύ τους

Κι άλλους πολλούς συντρόφους-

Κίτρινους λευκούς αραπάδες

Μάτια που είχανε το ίδιο βλέμμα

Αυτιά που ακούγανε το ίδιο νόημα

Το δίκιο του αδερφού τους

Γιατί τα κάστρα σκοτεινά

Στέλνουν απελπισία κι ατσάλι.

(*Ιάσων Δεπουήτης, Κεφάλι από ρολόι – “οι χαιρετισμοί και οι ταύροι του P.Picasso”- απόσπασμα*)

Μπαίνει μουσική, η Τρίτη συμφωνία του Μπετόβεν.

♪ 11. Πένθιμο εμβατήριο από την Ηρωική συμφωνία του Μπετόβεν (Eroica – Funeral March)

Ο Μπετόβεν έγραψε τη συμφωνία αυτή εμπνευσμένος από τη Γαλλική Επανάσταση και την αφιέρωσε στο Ναπολέοντα. Αποκύρη όμως την αφιέρωση στο Ναπολέοντα όταν αυτός κατέλυσε τη δημοκρατία.

Φιλική εταιρεία.

Μπαίνουν τρεις ντυμένοι ευρωπαϊκά. Κοιτούν το κοινό και λένε ταυτοχρόνως, βάζοντας ο ένας το χέρι πάνω στον άλλο

ΦΙΛΙΚΟΙ

«Ορκιζόμεθα δε προ πάντων, ότι μεταξύ ημών και των τυράννων της Πατρίδος μας το πυρ και ο σίδηρος είναι τα μόνα μέσα της διαλλαγής και τίποτ' άλλο.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ Ή ΘΑΝΑΤΟΣ»

(ο όρκος των φιλικών)

♪ 12. ΤΥΜΠΑΝΑ

♪ 13. ΟΛΑ ΤΑ ΕΘΝΗ – Χρήστος Λεοντής - Καντάτα Ελευθερίας

Η ΕΞΕΓΕΡΣΗ

ΠΟΙΗΤΗΣ 9

Για τους μεγάλους, για τους ελεύθερους,
για τους γενναίους, τους δυνατούς,
Αρμόζουν τα λόγια τα μεγάλα, τα ελεύθερα,
τα γενναία, τα δυνατά,
Γι' αυτούς η απόλυτη υποταγή κάθε στοιχείου, η σιγή,
γι' αυτούς τα δάκρυα, γι' αυτούς οι φάροι,
κι οι κλάδοι ελιάς, και τα φανάρια
Όπου χοροπηδούνε με το λίκνισμα των καραβιών
και γράφουνε στους σκοτεινούς ορίζοντες των λιμανιών,
Γι' αυτούς είναι τ' άδεια βαρέλια που σωριαστήκανε στο πιο στενό, πάλι του λιμανιού, σοκάκι,
Γι' αυτούς οι κουλούρες τ' άσπρα σκοινιά, κι οι αλυσίδες, οι άγκυρες, τ' άλλα μανόμετρα,
Μέσα στην εκνευριστική οσμή του πετρελαίου,
Για ν' αρματώσουνε καράβι, ν' ανοιχτούν, να φύγουνε,
Όμοιοι με τραμ που ξεκινάει, άδειο κι ολόφωτο μέσ' στη νυχτερινή γαλήνη των μπαχτσέδων,
Μ' ένα σκοπό του ταξιδιού: προς τ' άστρα.
(Απόσπασμα από το ποίημα του Νίκου Εγγονόπουλου «Μπολιβάρ»)

14. ΑΛΩΣΗ ΤΡΙΠΟΛΙΤΣΑΣ 3 – συμφωνία Γιώργου Κατράλη

Η συνέλευση της Βοστίτσας

(Δραματοποιημένη απόδοση προσαρμοσμένων για σχολική γιορτή αποσπασμάτων του ποιήματος «Ο Φλέσσας» του Ευάγγελου Βαλαμίδη. Το ποίημα αναφέρεται στην ιστορική συνέλευση στη Βοστίτσα, όπου οι πρόκριτοι μαζί με τον ΠΠΓερμανό, φοβισμένοι από το ενδεχόμενο της επανάστασης, καλούν τον Παπαφλέσσα για να τον αποτρέψουν απειλώντας τον ακόμα και βρίζοντάς τον. Στο ποίημα παρεμβάλλεται κείμενο ιστορικής μαρτυρίας για τη συνέλευση αυτή με αυτούσια τα λόγια ενός εκ των προκρίτων ο οποίος ομολογεί τα ανομολόγητα. Οι χαρακτηρισμοί «εξωλέστατο» ανήκουν στον Π.Π. Γερμανό)

ΛΟΓΙΟΣ 2:

Άνοιξη κι ενώ βοούσαν τα καντούνια της Βοστίτσας,
Ο Φλέσσας ξεστόμιζε απειλές ανεμοστρόβιλες....
Και τα κοράκια φρενιασμένα έκρωξαν:

ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ 1:

«Τι λέει ο εξωλέστατος;
Να πάει να βρεις τις γκιόσες του.
Οι κεφαλές δε θα γίνουνε πόδια».

ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ 2

«Πιστεύω πως η Ρωσία, όπου έχει την ίδια θρησκεία μ' εμάς, θα συντροφέψει τον Υψηλάντη με στρατεύματα... Μα εμείς εδώ, αφού ξεκάνουμε τους Τούρκους, σε ποιον θα παραδοθούμε; Ποιον θα'χουμε ανώτερο; Ο ραγιάς, αφού θα πάρει όπλα, δε θα μας ακούει πια και δε θα μας σέβεται και θα πέσουμε στα χέρια εκείνου, που δεν μπορεί να κρατήσει το πηρούνι να φάει! **Κάλλιο οι Τούρκοι και ο ραγιάς υπόδουλος, παρά λεύτερο έθνος με το λαό να'χει δικαιώματα!**»

ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑΣ: «...(Ε! κεφαλάδες), μουνούχια γίνετε από μόνοι σας.
Μπαρούτι και φωτιά θα δείτε.»

ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ 1: «Κουμπούρες βλέπω, Φλέσσα, κι όχι κομποσκοίνι».

ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑΣ: «Δίνεις ψυχή, παίρνεις ψυχή. Αυτό στην κούτρα σου να βάλεις.
Όπως μας φαρμακώνει η αφεντιά σου, ούτε ο Αλή Φαρμάκης να'σουνα.
Εγώ δε ρίχνω τ' άρματα, Βάρκιζα δε με βλέπει»
.....Μωρές, αν δε γίνετε μόνοι σας, εγώ ενόχους θα σας κάνω».

(Φεύγει ο Παπαφλέσσας εξοργισμένος)

♪ 14. ΑΛΩΣΗ ΤΡΙΠΟΛΙΤΣΑΣ 3 (ΣΥΝΕΧΕΙΑ)

ΛΟΓΙΟΣ 1: Αστράφτει πάνω στου μαϊστρου τ' άλογο και πάει στη Μάνη.
Σέρνει παντού το Φλάμπουρο και πυρπολεί τον ήλιο.
Είκοσι τρεις του Γδάρτη, Καλαμάτα, Ανδρούσα, Αρκαδιά,
οι κεφαλάδες λούφαξαν:

ΚΑΙ ΟΙ ΔΥΟ ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΔΕΣ ΜΑΖΙ: Κάλλιο από Γραικό οι κεφαλές, παρά από Τούρκο.

♪ 15. ΤΥΜΠΑΝΑ

ΧΟΡΟΣ (1,2,3,4,5,6,7)

Όσοι τὸ χάλκεον χέρι
βαρὺ τοῦ φόβου αἰσθάνονται,
ζυγὸν δουλείας, ἃς ἔχωσι·
θέλει ἀρετὴν καὶ τόλμην
ἢ ἐλευθερία.
(Κάλβος)

♪ 16. Η ΑΛΩΣΗ ΤΗΣ ΤΡΙΠΟΛΙΤΣΑΣ 4 – Γιώργου Κατράλη

ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ

«Ὁ κόσμος μας ἔλεγε τρελοῦς. Ἡμεῖς αν δεν εἴμεθα τρελοὶ δεν ἐκάναμεν την ἐπανάστασιν, διατὶ θέλαμε συλλογιστεῖ πρώτον δια πολεμοφόδια, καβαλαρία μας, πυροβολικό μας, πυριτοθήκες μας, τα μαγαζιά μας, ηθέλαμε λογαριάσει την δύναμιν την ἐδική μας, την τουρκικὴν δύναμη. Τώρα ὅπου ἐνικήσαμεν, ὅπου ἐτελειώσαμεν με καλὰ τον πόλεμό μας, μακαριζόμεθα, ἐπαινόμεθα. Αν δεν εὐτυχούσαμε, ηθέλαμεν τρώγει κατάρες, ἀναθέματα»

ΧΟΡΟΣ (123)

Ἰδοὺ ἐμπρός σου ο τοῖχος στέκει
της ἀθλίας Τριπολιτσάς·
τώρα τρόμου ἀστροπελέκι
να της ρίψεις πιθυμάς.

ΧΟΡΟΣ (4567)

Κατεβαίνουνε, και ἀνάφτει
του πολέμου ἀναλαμπή·
το τουφέκι ἀνάβει, ἀστράφτει,
λάμπει, κόφτει το σπαθί.
(Σολωμός)

♪ 16. Η ΑΛΩΣΗ ΤΗΣ ΤΡΙΠΟΛΙΤΣΑΣ 4 (ΣΥΝΕΧΕΙΑ)

♪ 17 Τσάμικος: Σαράντα παλλικάρια ΧΟΡΟΣ!!!!

♪ 18. «Θάλασσα – Οκτώ χοροί από τα ελληνικά νησιά» - Γιάννη Κωνσταντινίδη

ΠΟΙΗΤΗΣ 3

Κανάρη! Και τα σπήλαια
της γης εβόουν: Κανάρη!
Και των αιώνων
τα ὄργανα ἴσως θέλει
ἀντηχήσουν, πάντα Κανάρη!
(Κάλβος)

♫ 19. «Η θάλασσα – η τράτα» - Νίκου Σκαλκώτα (ΣΤΑΜΑΤΑ ΜΟΛΙΣ ΑΡΧΙΣΕΙ ΤΟ ΠΙΑΝΟ)

Υπό τον ήχο της μουσικής βγαίνουν οι σκλάβοι αργά αργά και μόλις πάρουν θέση η μουσική σβήνει και αρχίζει το πιάνο :

♫ ΣΥΝΟΔΕΙΑ ΠΙΑΝΟΥ Το πιάνο ή το αρμόνιο παίζει οκτάβες στο αριστερό στα μπάσα και στο δεξί συγχορδίες, αργά και επιβλητικά, αυτοσχεδιάζοντας, ώστε να κρατά την ατμόσφαιρα αλλά και να οδηγεί τη χορωδιακή απαγγελία σε επίπεδο τόνο.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΣΚΛΑΒΟΙ (123)

Στων Ψαρών την ολόμαυρη ράχη
Περπατώντας η δόξα μονάχη
Μελετά τα λαμπρά παλλικάρια
Και στεφάνι στην κώμη φορεί
Γινωμένο από λίγα χορτάρια
Που'χαν μείνει στην έρημη γη.
(Επίγραμμα στα Ψαρά, Σολωμός)

ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΠΟΛΙΟΡΚΗΜΕΝΟΙ

Σβήνουν όλα τα φώτα στη σκηνή. Ο χώρος παραμένει σκοτεινός. Υπό τον ήχο της μουσικής, βγαίνει ο/η ποιητής 5 και απαγγέλει.

♫ 20 ΠΟΛΛΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΔΡΟΜΟΙ ΠΟΥ ΧΕΙ Ο ΝΟΥΣ (ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΠΟΛΙΟΡΚΗΜΕΝΟΙ – ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΣ)

(Ως υπόκρουση συνεχώς, μέχρι να αρχίσει η χορωδία)

ΠΟΙΗΤΗΣ 5

Μες στα χαράματα συχνά, και μες στα μεσημέρια,
και σα θολώσουν τα νερά, και τ' άστρα σαν πληθύνουν,
ξάφνου σκιρτούν οι ακρογιαλιές, τα πέλαγα κι οι βράχοι.
«Αραπιάς άτι, Γάλλου νους, βόλι Τουρκιάς, τόπ' Άγγλου!
Πέλαγο μέγα πολεμά, βαρεί το καλυβάκι,
κι αλιά, σε λίγο ξέσκεπα τα λίγα στήθια μένουν!
Αθάνάτ' 'σαι, που ποτέ, βροντή, δεν ησυχάζεις;».

ΠΟΙΗΤΗΣ 2

Τότες εταραχτήκανε τα σωθικά μου και έλεγα πως ήρθε ώρα να ξεψυχήσω· κι' ευρέθηκα σε σκοτεινό τόπο και βροντερό, που εσκιρτούσε σαν κλωνί στάρι στο μύλο που αλέθει ογλήγορα, ωσάν το χόχλο στο νερό που αναβράζει· ετότες εκατάλαβα πως εκείνο ήτανε το Μεσολόγγι· αλλά δεν έβλεπα μήτε το κάστρο, μήτε το στρατόπεδο, μήτε τη λίμνη, μήτε τη θάλασσα, μήτε τη γη που επάτουνα, μήτε τον ουρανό· εκατασκέπαζε όλα τα πάντα μαυρίλα και πίσσα, γιομάτη λάμψη, βροντή και αστροπελέκι· και ύψωσα τα χέρια μου και τα μάτια μου να κάμω δέηση, και ιδού μες στην καπνίλα μία μεγάλη γυναίκα με φόρεμα μαύρο σαν του λαγού το αίμα, οπού η σπίθα έγγιζε κι' εσβενότουνε· και με φωνή που μου εφαινονταν πως νικάει την ταραχή του πολέμου άρχισε:

♫ ΧΟΡΩΔΙΑ !!!!!!!!!!!!!!! ΤΟ ΧΑΡΑΜΑ ΕΠΗΡΑ (Χρήστου Λεοντή – Καντάτα Ελευθερίας – Το χάραμα επήρα)

(Η «γυναίκα» βγαίνει με αργά βήματα στη σκηνή ενώ το πιάνο παίζει την εισαγωγή. Απαγγέλει ταυτόχρονα με τη χορωδία που τραγουδά χαμηλόφωνα (piano)

Γυναίκα μαυροφορεμένη (μαζί με τη χορωδία)

«Το χάραμα επήρα, Του 'Ηλιου το δρόμο,
Κρεμώντας τη λύρα, Τη δίκαιη στον ώμο,—
Κι' απ' όπου χαράζει, 'Ως όπου βυθά,
Τα μάτια μου δεν είδαν τόπον ενδοξότερον από τούτο το αλωνάκι.»

Παράμερα στέκει, ο άντρας και κλαίει·
Αργά το τουφέκι, σηκώνει και λέει:
«Σε τούτο το χέρι, τι κάνεις εσύ;
Ο εχθρός μου το ξέρει, πως μου είσαι βαρύ.»
Της μάνας ω λαύρα! Τα τέκνα τριγύρου
Φθαρμένα και μαύρα σαν ίσκιους ονείρου·
Λαλεί το πουλάκι στου πόνου τη γη
Και βρίσκει σπυράκι και μάνα φθονεί.

Συνεχίζει χωρίς τη χορωδία με συνοδεία του πιάνου που συνεχίζει σε χαμηλή ένταση
Και ω πείνα και φρίκη! Δε σκούζει σκυλί!
Και η μέρα προβαίνει, τα νέφια συντρίβει·
Νά, η νύχτα που βγαίνει κι' αστέρι δεν κρύβει.

♪ 21 ΑΚΡΑ ΤΟΥ ΤΑΦΟΥ ΣΙΩΠΗ (ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΠΟΛΙΟΡΚΗΜΕΝΟΙ – ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΣ)
(Ακούγονται μόνο οι δύο πρώτοι στίχοι και σβήνει)

♪ 22 ΡΙΖΕΣ – Ωδές – Ειρήνη Παππά-

ΠΟΙΗΤΗΣ 4

Φίδια σούρνονταν στη σιωπή λοξεύοντας πλάι στην πατούσα
μιας θλιμμένης Παναγιάς
Κι οι αντίλαλοι χουγιάζαν τη ζητιάνα σκιά μες στις ενετικές καμάρες
με τα μάνταλα κλεισμένα
Τότες που οι πολιορκημένοι τρώγανε τους ποντικούς
Ανάβανε τα γένεια τους και τηγανίζνα στις ασπίδες τους τα εντόσθια των νεκρών τους
Κι ύστερα στέκονταν ψηλά στα καραούλια αμίλητοι
Και κοίταζαν τη θάλασσα με δυο αναμμένα κάρβουνα
Και κοίταζαν το στόλο του Ιμπραήμ που 'χωνε τα κατάρτια του μέσα στο μάτι του ήλιου.
(Ρίτσος, ο φρουρός της Αυγής)

ΠΟΙΗΤΗΣ 7

Έρμα είν' τα μάτια που καλείς, χρυσέ ζωής αέρα.
Ο Απρίλης με τον Έρωτα χορεύουν και γελούνε,
κι όσ' άνθια βγαίνουν και καρποί, τόσ' άρματα σε κλειούνε.

ΠΟΙΗΤΗΣ 5

Μάγεμα ή φύσις κι όνειρο στην ομορφιά κα χάρη,
'Η μαύρη πέτρα ολόχρυση και το ξερό χορτάρι·
Με χίλιες βρύσες χύνεται, με χίλιες γλώσσες κρένει:

ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΟ ΧΟΡΟ

Όποιος πεθάνει σήμερα χίλιες φορές πεθαίνει.

♪ 23 AGONY

ΠΟΙΗΤΗΣ 10

Το ψωμί σώθηκε, τα βόλια σώθηκαν,
Γεμίζουν τώρα τα κανόνια τους με την καρδιά τους.
Τόσα χρόνια πολιορκημένοι από στεριά και θάλασσα
Όλοι πεινάνε, όλοι σκοτώνονται και κανένας δεν πέθανε...
(Γ. Ρίτσος – Ρωμιοσύνη)

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ ΚΑΙ ΟΘΩΝΑΣ

♪ 24 «Ο ΗΛΙΟΣ ΕΒΑΣΙΛΕΨΕ» (Παραστάσεις – Χρήστος Λεοντής σε στίχους Γ. Μακρυγιάννη)

ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗΣ (παίζοντας ένα ταμπουρά)

Αφήνει τον ταμπουρά και λέει:

Σε δυο τρεις ημέρες ήρθε ο Κυβερνήτης. Τότε έφκιασε το Πανελλήνιον, ορκίστη κι' αυτός να κυβερνήσει εφτά χρόνια. Δεν θυμήθηκε ο Κυβερνήτης. Όταν ορκίστηκε για εφτά χρόνια, ορκίστηκε στο Σύνταγμα. Και αυτός αμέσως το «χάλασε».

Ο Κυβερνήτης μας φέρνει οπαδούς των τυράννων για να τον οδηγήσουνε πώς τυραννούμε εκείνοι οι τύραννοι να τυραννήσει κι αυτός. Και ποιους θέλει να βλάψει; Εκείνους που ειλικρινώς αγωνίστηκαν και υπάρχει πατρίδα, εκείνους οπού θυσίασαν κατάσταση και ζωή.

(Μακρυγιάννη απομνημονεύματα)

♪ 25 «Τα κύματα του Δουνάβη» -Γιόχαν Στράους ενσωματωμένο με AGONY – Το λιβάδι που δακρύζει – Ελένη Καραϊνδρου

Ακούγεται ένα βαλς του Στράους και ο χορός χορεύει βαλς ενώ φωνάζει

ΧΟΡΟΣ:

Ζήτω ο Βασιλιάς! Ζήτω ο Όθωνας!

Ύστερα αλλάζει η μουσική

ΠΟΙΗΤΗΣ 2

Μην είναι τάχα η νύχτα η φοβερή

Που ο Βαυαρός τη δόξα μας σκοτώνει

Κι απ' το βουλευτικό – ώ πικροί καιροί –

Στη φυλακή σε πάει, Κολοκοτρώνη.

♪ 26 Ακούγεται το τραγούδι από το μεγάλο μας Τσίρκο και ύστερα επαναλαμβάνει ο χορός

ΧΟΡΟΣ (123)

Το ριζικό μου ακόμα τι μου γράφει, το μελετάνε τρεις μηχανορράφοι.

Θα μας το πουν γραφιάδες και παπαδάδες, με τούμπανα, παράτες και γιορτάδες.

(4567)

Το σύνταγμα βαστούν χωροφυλάκοι και στο παλάτι μέσα οι παλατιανοί
προσμένουν κάτι νέο να φανεί.

Δυναμώνει η μουσική και ξαναχαμηλώνει

Και ύστερα λένε οι **ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΣΚΛΑΒΟΙ** (δηλαδή αυτοί που συμμετείχαν στο δρώμενο «σλάβοι»)

Ελεύθερος 4: Και τώρα θα μάθουμε για τα δάνεια της Αγγλίας.

Ελεύθερος 1: Μπα, και τι ναι πάλι τούτα;

Ελεύθερος 2: Δεν έχεις ακούσει που λένε: «Χρωστάμε τα δάνεια της Αγγλίας;»

Ελεύθερος 3: Εγώ ξέρω ότι χρωστάμε γενικώς και δεν ξέρουμε και πού ακριβώς χρωστάμε. Όλο το ζουνάρι σφίγγουμε και όλο και πιο πολλά δανειζόμαστε.

Ελεύθερος 4: Άκου να δεις. Όταν λέμε ότι «ότι χρωστάμε τα δάνεια της Αγγλίας», εννοούμε ότι είμαστε χρεωμένοι μέχρι τα μπούνια και αδυνατούμε να ξεπληρώσουμε τα χρέη μας.

Ελεύθερος 1: Δηλαδή, ότι ακριβώς έχουμε πάθει σήμερα.

Ελεύθερος 4: Ναι, μόνο που δεν είναι η πρώτη φορά που το παθαίνουμε, ούτε και είμαστε οι μόνοι που το παθαίνουμε.

Ελεύθερος 3: Δηλαδή;

Ελεύθερος 4: Να, να, άκου για να μάθεις...

Συνεχίζει ο ΧΟΡΟΣ: 123

Στολίστηκαν οι ξένοι τραπεζίτες, ξυρίστηκαν οι Έλληνες μεσίτες.

4567

Εφτά ο τόκος πέντε το φτιασίδι, σαράντα με το λάδι και το ξύδι

ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ

κι αυτός που πίστευε και καρτερούσε,

βουβός φαρμακωμένος στέκει και θωρεί, τη λευτεριά που βγαίνει στο σφυρί.

Δυναμώνει η μουσική από το μεγάλο μας τσίρκο μέχρι να τακτοποιηθούν όλα επί σκηνής για το θεατρικό

ΤΑ ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΗΜΕΝΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (Κοινώς, τα δάνεια της Αγγλίας)

(απόσπασμα από το θεατρικό έργο «Προστάτες» του Μήτσου Ευθυμιάδη)

(Στη σκηνή τραπεζίτες συζητάνε καθιστοί οι δύο και ο ένας όρθιος πηγαίνει πάνω κάτω. Μπαίνει ο υπάλληλος)

ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ Α' : *(γκαρίζει)* Επαναστάτησε η Χιλή.

ΤΡΑΠΕΖΙΤΗΣ Α' : Τι έκανε λέει;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΙΤΕΣ: Δάνειο να συναφθεί.

(Φεύγει ο ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ Α', μπαίνει ο Β)

ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ Β' : Κέρδισε ανεξαρτησία Κολομβία, Βραζιλία.

ΟΛΟΙ ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΙΤΕΣ: Να γεμίσουν τα ταμεία.

(Φεύγει ο Β, μπαίνει ο Α)

ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ Α' : Κι η Αργεντινή. δ

ΟΛΟΙ ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΙΤΕΣ: Παραχρήμα να σταλεί *(φεύγει ο Α')*.

(Ανάβουν πούρα, ο Τραπεζίτης Α' απαγγέλει με μεγάλη χαρά)

ΤΡΑΠΕΖΙΤΗΣ Α: Πάνω που μπατιρίσαμε και μείναμε, αλί, χωρίς δεκάρα τσακιστή, λαοί επαναστατήσανε κι ήρθαν και μας ζητήσανε, βοήθεια χρηματική.

ΤΡΑΠΕΖΙΤΕΣ ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ: Κι ας σε λένε αγιογδύτη, λωποδύτη τραπεζίτη και μπερμπάντη, δάνειζε επί πιστώσει, και λαούς θα 'χεις σκλαβώσει με το γάντι.

ΤΡΑΠΕΖΙΤΗΣ Α': *(απαγγέλει)*

Κι έτσι ξανά από την αρχή, κρίκο στον κρίκο, μετοχή στη μετοχή, σφυρηλατήσαμε δεσμά, που όποιος τα βάλει μια φορά την πάτησε για τα καλά.

(Μπαίνουν οι υπάλληλοι, καταγοητευμένοι τους κάνουν τεμενάδες).

ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ Α': Προστάται των πτωχών λαών, Άγιοι τραπεζίται, Χάριν της καλοσύνης σας, Τρώνε οι ψωμοζήται.

ΤΡΑΠΕΖΙΤΕΣ ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ: Κάνε φίλο το καλό κι άιντε ρίχτο στο γιאלό.

ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ Β' : Για του παππού σας την ψυχή τα κράτη ελεείτε, μα μην ανησυχείτε, κάποτε απ' τους φτωχούς λαούς αδρά θ' ανταμειφθείτε.

ΤΡΑΠΕΖΙΤΕΣ: Μπα, που να σε πάρει ο χάρος.

ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ Α' : Καταφτάσαν τουπαμάρος.

(Εμφανίζονται απ' τη δεξιά εξέδρα, πέντε ρακένδυτοι)

ΡΑΚΕΝΔΥΤΟΙ: Μας εξαπατήσατε, παλιοκλεφταράδες.

ΤΡΑΠΕΖΙΤΕΣ: Ποιους αποκαλείτε κλέφτες, βρε βρομοποδαράδες;

ΤΡΑΠΕΖΙΤΗΣ Α': Ξέρετε ποιοι είμαστε εμείς;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΙΤΕΣ: Είμαστε τραπεζίτες.

ΡΑΚΕΝΔΥΤΟΣ Α': Αγιογδύτες!

ΡΑΚΕΝΔΥΤΟΣ Β': Λωποδύτες!

ΤΡΑΠΕΖΙΤΗΣ: Ρε σεις, μιλάει κι η Χιλή, όταν έπαιρνε παράδες, ήμασταν καλοί.

ΟΛΟΙ ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΙΤΕΣ: Είστε αχάριστοι λαοί.

ΟΛΟΙ ΟΙ ΡΑΚΕΝΔΥΤΟΙ: Είστε των λαών πληγή.

ΟΛΟΙ ΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ: Ψέμα, ψέμα, ψέμα!

ΟΛΟΙ ΟΙ ΡΑΚΕΝΔΥΤΟΙ: Μας ρουφάτε το αίμα.

ΟΛΟΙ ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΙΤΕΣ: Λοιπόν, εφόσον θέλετε το δίκιο σας να βρείτε, τροχάδην για το δήμαρχο να παραπνευθείτε.

ΟΛΟΙ ΟΙ ΡΑΚΕΝΔΥΤΟΙ:

Ανάθεμα την ώρα που πήραμε παρά, βάλαμε στο κεφάλι καινούργιο κεχαγιά.

Η απελπισία, η φτώχεια κι οι καημοί, θα κυβερνάνε χρόνια τη Νότια Αμερική.

(Εξαφανίζονται)

ΟΛΟΙ ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΙΤΕΣ: *(Χαϊδεύοντας τους υπαλλήλους)*

Ω, εσύ, πιστή μας τάξη, είδες που δεν είναι εντάξει;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ: *(σηκώνουν τις γροθιές)*

Όσο υπάρχει αχαριστία και φωνάζουν οι λαοί, κεφάλαιο και γιάπηδες θα 'ναι εν αγαστή συμπινοία!

(Εμφανίζεται από δεξιά ο Γραικός. Στον ώμο τεράστιο τσουβάλι που σέρνεται.)

ΓΡΑΙΚΟΣ: Το τσουβάλι μου κρατάω και ακάθεκτος ορμάω μέσα στο χρυσωρυχείο.

ΤΡΑΠΕΖΙΤΗΣ Α': *(σαν λύκος)* Έλα, αγόρι μου, στο θείο!

ΓΡΑΙΚΟΣ: *(δεν τους έχει αντιληφθεί)* Εδώ, κατά πώς φαίνεται, θα πήξουμε στο φράγκο.

ΤΡΑΠΕΖΙΤΗΣ Β': Πέρνα πρώτα από τον πάγκο.

ΓΡΑΙΚΟΣ: *(Χορεύει, τραγουδά χαζοχαρούμενα)*

Τριάλαλά, τριαλαλά, τι ωραία, τι καλά, θα φλομώσω στον παρά.

ΤΡΑΠΕΖΙΤΗΣ Γ': Έλα και θα φας καλά.

ΓΡΑΙΚΟΣ: Ουφ! Ζαλίστηκα στο πλοίο κι επιπλέον κάνει κρύο.

ΟΛΟΙ ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΙΤΕΣ: *(τον τριγυρίζουν σα λύκοι)*

ΤΑΡΠΕΖΙΤΗΣ Α': *(τον χαϊδεύει)* Το φτωχό μου τ' αγοράκι, που 'ναι ενδεδυμένο ράκη.

ΤΡΑΠΕΖΙΤΗΣ Β': Τι κατάσταση είν' αυτή, πρέπει αμέσως να ντυθεί.

ΓΡΑΙΚΟΣ: Είμαι επαναστατήσας και ζητώ τη συνδρομή σας,

καθώς μου υποσχέθηκε η Κυβέρνησή σας.

(Μπαίνουν οι υπάλληλοι, κουβαλώντας τεράστιο τσουβάλι).

ΤΡΑΠΕΖΙΤΗΣ Α': Λοιπόν, ας ανακοινωθεί το δάνειο που θα συναφθεί.

ΤΡΑΠΕΖΙΤΗΣ Β': Και φροντίστε, ει δυνατόν, την γκαρδαρόμπα των Γραικών.

(Ο Υπάλληλος Α' έχει σαλτάρει στην αριστερή εξέδρα, ο Β' πάει και γδύνει το Γραικό).

ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ Α': Δάνειον ονομαστικόν οκτακοσίων χιλιάδων στερλινών.

ΤΡΑΠΕΖΙΤΗΣ Γ': Χτύπα τόκους δύο ετών.

ΤΡΑΠΕΖΙΤΕΣ Α'Β': Έξοδα προμηθευτών.

ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ Α': Να προσθέσω επ' αυτών και το χρεωλύσιον;

ΟΛΟΙ : Βάλτο δισετήσιον.

ΤΡΑΠΕΖΙΤΗΣ Α' : Τι έμεινε παρακαλώ;

ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ Α' : Τρακόσες σαράντα οκτώ, δυο σελίνια και μια πένα.

(Ο Β' έχει αφήσει το Γραικό με ένα κοντομάνικο φθαρμένο φανελάκι)

ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ Β': Κύριοι, παραδέχεστε; Τον έντυσα στην πένα.

(Ο Τραπεζίτης Β' πάει επίσημα στο τσουβάλι, βγάζει ένα μικρό πουγκί. Το δίνει στο Γραικό).

ΤΡΑΠΕΖΙΤΗΣ Β': Διακόσες πενήντα μας μένουν καθαρά.

ΤΡΑΠΕΖΙΤΗΣ Γ': Άιντε πάλι, τυχεράκια, σε καλή μεριά.

ΓΡΑΙΚΟΣ: Εδώ λείπουνε λεφτά!

ΟΛΟΙ ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΙΤΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ ΜΑΖΙ: Μας κατηγορείς γι' απάτη;

ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ Α': Μην καθυστερείτε πληζ, περιμένουν κι άλλα κράτη, να τους κάνετε στριπτήζ.

ΟΛΟΙ ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΙΤΕΣ *(Καθώς αποχωρούν ενώ οι υπάλληλοι τους λιβανίζουν)*

Αμάν παιδί μου, αμάθεια που έχουν οι Γραικοί,

μα μπιτ να μην σκαμπάζουνε απ' αριθμητική....!

(Βγαίνουν απ' τη σκηνή. Ο Γραικός έχει μείνει άναυδος, με το χέρι τεντωμένο και το πουγκί.

Μπαίνουν οι Ρακένδυτοι υπό τη μουσική υπόκρουση «Το μεγάλο μας Τσίρκο» συνέχεια.)

ΡΑΚΕΝΔΥΤΟΙ (όλοι μαζί)

Τα χτήματά μας τώρα βάλανε υποθήκη

και κάνανε τη χώρα εγγλέζικο τσιφλίκι

Για ποιον τάχα πολεμάμε; Και για ποιον πεθαίνουμε;

Τους οθωμανούς νικάμε και τη γη μας παίρνουνε.

ΑΠΟΧΩΡΟΥΝ ΟΛΟΙ ΑΠΟ ΤΗ ΣΚΗΝΗ.

♪ ΣΥΝΕΧΙΖΕΙ Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΑΠΟ ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΜΑΣ ΤΣΙΡΚΟ

Εν τω μεταξύ μαζεύουν οι συμμετέχοντες στο θεατρικό τα σκηνικά από τη σκηνή ώστε να ελευθερωθεί όλος ο χώρος.

ΦΙΝΑΛΕ

ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗΣ

«Τη λευτεριά μας τούτη δεν την ήβραμε στο δρόμο,

και δε θα μπορούμε εύκολα στου αυγού το τσόφλι,

γιατί δεν είμαστε κλωσόπουλα, σ' αυτό να ξαναμπούμε πίσω,

μα εγίναμε πουλιά και τώρα πια στο τσόφλι δε χωρούμε».

♪ 27 ΑΥΤΑ ΤΑ ΔΕΝΤΡΑ (Ρωμιοσύνη – Ρίτσος – Θεοδωράκης)

Αφήνουν λίγο το τραγούδι να κυλήσουν οι τέσσερις πρώτοι στίχοι. Εν τω μεταξύ:

Οι μαθητές όλοι μπαίνουν σε τρεις ομάδες (χορωδία, όσοι θα χορέψουν χασαποσέρβικο πάνω στη σκηνή, όλοι οι υπόλοιποι κάτω μπροστά στη σκηνή) και λένε αφού χαμηλώσουμε την ένταση:

Ομάδα 1. Αυτά τα δέντρα δε βολεύονται με λιγότερο ουρανό,

Ομάδα 2. Αυτές οι πέτρες δε βολεύονται κάτω απ' τα ξένα βήματα,

Ομάδα 3. Αυτά τα πρόσωπα δε βολεύονται παρά μόνο στον ήλιο,
ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ : Αυτές οι καρδιές δε βολεύονται παρά μόνο στο δίκιο.

♪ ΧΑΣΑΠΟΣΕΡΒΙΚΟ ΔΕΚΑ ΠΑΛΛΙΚΑΡΙΑ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗ ΧΟΡΩΔΙΑ!!!!!!!!!!!!11

Υπόκληση σταδιακά όλων των συμμετεχόντων με συνέχεια της συνοδείας του πιάνου (ή όποιου άλλου μουσικού οργάνου διαθέτει ο/η μουσικός) «δέκα παλλικάρια»
Τελευταίος μένει ο ποιητής και λέει τα παρακάτω λόγια από το Μεγάλο μας Τσίρκο:

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ποιητής

Λαέ, μη σφίγγεις άλλο το ζουνάρι
την πείνα μην την έχεις για καμάρι
η πείνα, το καμάρι είναι του κιοτή
του σκλάβου που του μέλλει να χαθεί!
(από το «Μεγάλο μας Τσίρκο», μουσική Σ.Ξαρχάκου, στίχοι Ιάκωβου Καμπανέλη)

Η επέτειος της Ελληνικής Επανάστασης έχει μια ιδιαίτερη σημασία στη σημερινή συγκυρία. Μοιάζει στη δεύτερη δεκαετία του 21^{ου} αιώνα να γυρνάμε ολοταχώς πίσω στον 19^ο.

Το πισωγύρισμα αφορά όχι μόνο την Ελλάδα αλλά ολόκληρη την Ευρώπη (αν όχι ολόκληρο τον κόσμο). Μοιάζει να διατρέχουμε προς τα πίσω την εποχή των εθνικοαπελευθερωτικών και κοινωνικών επαναστάσεων που ξεκίνησε από τη Γαλλική Επανάσταση, και που κομμάτι της αποτελεί η Ελληνική επανάσταση. Μοιάζει να γίνεται προσπάθεια να σβήσουν αυτές οι ασυνέχεις της ιστορίας, οι μεγάλες επαναστάσεις. Ότι κερδίσαμε μέσα σε δυο αιώνες, μοιάζει να τα χάνουμε μέσα σε δυο χρόνια.

Οι ιστορικές αναλογίες (από την ανάποδη βεβαίως) με τη νεώτερη ιστορία της Ελλάδας που ξεκινά με την ελληνική επανάσταση που συγκρούεται στην αρχή με τις επιδιώξεις της Ιεράς Συμμαχίας και ύστερα τη σύσταση του ελληνικού κράτους υπό την αιγίδα των τριών μεγάλων προστάτιδων δυνάμεων της εποχής εκείνης, είναι εντυπωσιακές. Πριν ακόμα συσταθεί το ελεύθερο ελληνικό κράτος, συνάπτει η κυβέρνηση της επαναστατημένης Ελλάδας δύο δάνεια, το 1823 και το 1824. Και με την έλευση του Όθωνα και την απαρχή της βαυαροκρατίας, και ένα τρίτο δάνειο. Είναι τα λεγόμενα δάνεια της Αγγλίας. Έτσι, ιδιαίτερη θέση στην σχολική γιορτή μπορεί να έχει το ζήτημα των δανείων που λαμβάνονται με πρόσχημα την επανάσταση και απομυζούν τον ελληνικό λαό πριν ακόμα συσταθεί το ελληνικό κράτος.

Το παρακάτω σημείωμα μπορεί να μπει στο πρόγραμμα για να εξηγήσει τη θέση που έχει το θεατρικό απόσπασμα στη γιορτή. Τα αποσπάσματα στα οποία βασίστηκε βρίσκονται στην παρακάτω διεύθυνση:

Σημείωμα για τα πρώτα ληστρικά δάνεια της ανεξαρτησίας

1823, δάνειο 800.000 λιρών από τον Αγγλικό οίκο Λόφναν.

Διαπραγματευτές: Ιωάννης Ορλάνδος, Ανδρέας Ζαΐμης, Ανδρέας Λουριώτης.

Τόκος 5%, προμήθεια 3%, ασφάλιστρα 1,5% περίοδος αποπληρωμής 36 χρόνια.

Πραγματικό δάνειο 59% του ονομαστικού. Εγγύηση όλα τα δημόσια κτήματα και όλα τα δημόσια έσοδα. Εισπράχθηκαν, τελικά, μόνο 299.000 λίρες οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν για να κερδίσει η παράταξη του Κουντουριώτη την εμφύλια διαμάχη.

1824, Δάνειο 2.000.000 λιρών με τον τραπεζιτικό οίκο των αδελφών Ρικάρδο

Διαπραγματευτές και πάλι οι Λουριώτης και Ορλάνδος. Πραγματικό δάνειο 55% του ονομαστικού (1.100.000). Παρακρατήθηκαν 284.000 λίρες για προκαταβολή τόκων δύο ετών, χρεολύσια, προμήθεια και άλλες δαπάνες.

Διατέθηκαν: 212.000 λίρες για την αναχρηματοδότηση του πρώτου δανείου, 77.000 για την αγορά όπλων και πυροβόλων, από τα οποία λίγα έφθασαν στην Ελλάδα, 160.000 για την παραγγελία 6 ατμοκίνητων πλοίων, από τα οποία μόνο τρία έφθασαν στην Ελλάδα («Καρτερία», «Επιχείρηση», «Ερμής») και 155.000 για τη ναυπήγηση δύο φρεγατών σε ναυπηγεία της Νέας Υόρκης, από τις οποίες μόνο η μία («Ελλάς») ήλθε στην Ελλάδα, ενώ η δεύτερη πουλήθηκε για να χρηματοδοτηθεί η πρώτη. Εισπράχθηκαν τελικά, μόνο 232.558 στερλίνες.

Επί Βαυαροκρατίας, κατηγορήθηκαν οι δύο διαπραγματευτές ότι ιδιοποιήθηκαν χρήματα από τις αγοροπωλησίες μετοχών των δανείων και επιπλέον ο Ορλάνδος ότι παρακράτησε ποσό 5.900 λιρών από τα δύο δάνεια.

Το 1832, πήραμε δάνειο 64.000.000 δρχ. από τους μεγαλοτραπεζίτες Ρότσιλντ, με την εγγύηση των τριών μεγάλων δυνάμεων, Αγγλία, Γαλλία και Ρωσία. Έως το 1843 που χρεωκοπήσαμε για δεύτερη φορά (είχαμε χρεωκοπήσει άλλη μια το 1825!), είχαμε πληρώσει περίπου 33.000.000 σε τοκοχρεωλύσια και κάπου 7.000.000 σε μίζες στους Ρότσιλντ. Ακόμα, πληρώσαμε στην Τουρκία γι' αποζημίωση που την όρισαν οι τρεις μεγάλες Δυνάμεις 12.531.174, για παλαιά χρέη 2.238.559 δρχ., για τα έξοδα της αντιβασιλείας (μισθοί, οδοιπορικά, έπιπλα) 1.397.654 δρχ. δηλαδή

περισσότερες από 16.000.000 δρχ. Επίσης, ο πρώτος ταχτικός βαυαρικός στρατός που ήρθε μαζί με τον Όθωνα στην Ελλάδα και στήριξε το νέο ζυγό της Βαυαροκρατίας μας κόστισε 4.748.050 δρχ.

Έτσι, από το τελευταίο δάνειο στην ουσία στο ελληνικό δημόσιο έμειναν κάτι περισσότερο από 3.000.000 δρχ. από τα 64.000.000 που είχε δανειστεί! Κι αυτά όμως, φαγώθηκαν από αυλικούς και συμβούλους κυρίως Βαυαρούς, τα γνωστά και σήμερα παράσιτα.

Από τότε, η έκφραση «χρωστάμε τα δάνεια της Αγγλίας» σημαίνει ότι είμαστε καταχρεωμένοι και αδυνατούμε να ξεπληρώσουμε τα χρέη μας!

Μέχρι και πριν μια δεκαετία, ξεπληρώναμε τα δάνεια του 1823-24. Αν υπολογίσει κανείς ότι από το 1994 έως σήμερα έχουμε πληρώσει 571 δις ευρώ σε τοκοχρεωλύσια δανείων, ας αναλογιστούμε τι έχουμε πληρώσει εδώ και 200 χρόνια...

(Το σημείωμα βασίστηκε στα στοιχεία του βιβλίου του Δημήτρη Φωτιάδη «Όθωνας, η μοναρχία»)